

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/229/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

338/2011. (XI. 30.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2011. május 2-án előterjesztett **panaszát** a 2011. november 30-án tartott zárt ülésén született döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben alapjogot csekély mértékben sértő intézkedésre került sor.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a vele szemben 2011. április 29-én foganatosított rendőri intézkedés (igazoltatás, az intézkedésről való felvilágosítás elmulasztása) miatt 2011. május 2-án elektronikus úton terjesztette elő panaszát, amelyet aznap aláírásával is megerősített, illetve 2011. május 3-án szintén elektronikus úton kiegészített.

I.

A panaszbeadvány és annak kiegészítése szerint 2011. április 29-én 20 óra 30 perc körüli időpontban a panaszos gyalogosan közlekedett két barátjával Budapesten, a Sz. utcában a K. utca irányából a P. utca irányába.

Amikor a Sz. utca – P. utca kereszteződéséhez értek, és a P. utcába akartak továbbhaladni a Cs. utca irányába, megállt mellettük egy sötét, megkülönböztető jelzés nélküli

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

személygépkocsi, amiből két, civil ruhás, sárga „Police” feliratú mellényt viselő rendőr szállt ki.

A rendőrök bemutatkozás, a rendfokozat, beosztás, beosztási hely közlése nélkül személyazonosságuk igazolására szólították fel mindhármukat, amelynek eleget tettek. A panaszost és társait a rendőri intézkedés okáról nem tájékoztatták a rendőrök.

A panaszos kezében egy sörösüveg volt, ezért az adatok rögzítése közben – aminek okát a rendőrök szintén nem közölték – az egyik rendőr megkérdezte tőle, hogy „csak nem sört fogyaszt?”. A panaszos igennel felelt, mivel valóban nála volt egy üveg Soproni Szűz márkájú, 0,0%-os alkoholtartalmú alkoholmentes sör. A panaszos ezzel összefüggésben előadta, hogy életkoránál fogva nem tudta, hogy tényleges sörfogyasztásra gondolt-e a rendőr.

Ezt követően ez a rendőr elővett egy nyomtatványt, aminek tartalmáról a panaszost nem tájékoztatta, csak a családi körülményeiről, munkahelyéről és más személyes adatáról kérdezte meg őt. A rendőr a nyilatkozatot kitöltötte, a panaszosnak pedig – anélkül, hogy annak mibenlétéről tájékoztatást kapott volna – alá kellett azt írnia. A rendőr ezt követően közölte a panaszossal, hogy feljeleníti őt közterületen történő alkoholfogyasztás miatt, és „a büntetés többé fog kerülni, mint a sör ára”.

A panaszost – előadása szerint – még soha nem vonták rendőri intézkedés alá, ezért otthon elmesélte a szüleinek a történeteket. Azt követően a szülők tudták meg telefonon keresztül az intézkedő rendőr nevét, szolgálati helyét és azt, hogy a kérdéses időpontban tényleg szolgálatban volt. A panaszos panaszbeadványában megadta a rendőr nevét is.

A panaszos előadta továbbá, hogy az intézkedő rendőrök nem tájékoztatták őt panasztételi lehetőségéről, a Testület működéséről az édesapjától szerzett tudomást.

A panaszos véleménye szerint nem követett el szabálysértést, mivel alkoholmentes sör volt nála, amiből menetközben nem is fogyasztott. Álláspontja szerint a feljelentés közlésével a rendőri intézkedés jogszerűtlen és szakszerűtlen volt, ezért kérte a Testületet panaszának kivizsgálására.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztatása szerint a rendőrkapitányság illetékességi területén önkormányzati járőr szolgálat teljesítése keretében a BRFK Gazdaságvédelmi Főosztály r. őrmester nyomozója és a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály KMB Alosztály, r. zászlós körzeti megbízottja vontatta intézkedés alá a panaszost.

2) A BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele szerint a panaszossal szemben fogatosított rendőri intézkedés indoka a rendőrök által észlelt és a panaszos által megvalósított szabálysértés, célja pedig az elkövetett szabálysértés továbbfolytatásának megszüntetése volt. Ezen indok alapján történt az igazoltatás, amit a jelenlevők személyazonosító okmányainak elkérésével hajtottak végre a rendőrök. A helyszínen a panaszos a rendőrök előtt elismerte a szabálysértés elkövetését, amit a kitöltött RK lapon aláírásával is hitelesített.

A BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság vezetője arról is tájékoztatta a Testületet, hogy Budapest rendőrkapitánya 01000-940/2011. ált. számú utasítása alapján Budapest egész területén fokozott ellenőrzést rendelt el a 2011. január 6-án 0 órától 2011. június 30-án 0 óráig terjedő időszakra. Az utasítás értelmében a rendőrök indoklás nélkül is igazoltathatják az állampolgárokat.

A kapitányságvezető továbbá azt a felvilágosítást adta, hogy az elkészített szabálysértési feljelentést 2011. május 2-án továbbították az eljárás lefolytatására illetékes Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata Közigazgatási és Hatósági Iroda vezetője részére.

3) A rendőrségi iratok alapján a Testület megállapította, hogy a panaszos – azonos tartalommal – BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének is eljuttatott egy panaszbeadványt, amelyben a 2011. április 29-én vele szemben fogatosított rendőri intézkedést sérelmezte. A rendőrség a Rendőrségtől szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 93. §-ának (3) bekezdése alapján az előtte folyó panaszeljárást felfüggesztette.

4) A rendőrségi iratok szerint a panaszossal szemben intézkedő rendőrök feljelentést tettek az általa elkövetett szabálysértés, a Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Képviselő-testületének 29/2010. (IX. 14.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: ÖK r.) 6. §-ának (1) bekezdésébe ütköző szeszesital fogyasztás tilalmának elkövetése miatt.

A 2011. április 29-én tett feljelentés azt tartalmazza, hogy a rendőrök szolgálatuk teljesítése során, a kérdéses napon 20 óra 40 perckor a Budapest, XVIII. kerület Sz. utca – R. utca kereszteződésénél intézkedés alá vonták a panaszost, mivel közterületen „Arany Ászok” felíratú 0,5 literes sörös dobozból 4,2 % alkohol tartalmú sört ivott.

Az intézkedés során a panaszos adatait megállapították, majd közölték vele, hogy ellene a fentiek miatt szabálysértési feljelentést tesznek.

A panaszos azt tudomásul vette, a szabálysértés elkövetését elismerte, a szabálysértési nyilatkozatot aláírta. A panaszost az ügyeleten keresztül a Körözési és Információs Rendszerben ellenőrizték, abban nem szerepelt.

5) A panaszossal szemben intézkedő r. zászlós jelentése az alábbi információkat tartalmazza a panaszossal szemben történt intézkedéssel kapcsolatban.

A kérdéses napon 19 órától önkormányzati járőr szolgálatot látott el a r. őrmesterrel a XVIII/8. számú járőr útirány szerint a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság illetékességi területén, a meghatározott utasításnak megfelelően, szolgálati gépkocsival. 20 óra 40 perc körül a Sz. és R. utak kereszteződésében három fiatal férfire lett figyelmes, akik meglehetősen hangosan beszélgetve, egymás mellett (legalább az úttest felét elfoglalva) gyalogosan közlekedtek. Emiatt a r. zászlós igazolásra szólította fel a férfiakat – az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésében foglaltak alapján (a névre, a szolgálati helyre, valamint az intézkedés tényére és céljára vonatkozó szóbeli közléssel). Az intézkedés alá vont személyeket felszólította, hogy személyazonosságuk megállapítása végett adják át személyazonosító igazolványukat, aminek eleget tettek. Az intézkedés alá vont személyek adatait (név, születési dátum) és intézkedés pontos helyét a rendőr a 22/2007. (OT 15.) ORFK utasítás III/16. pontja szerint dokumentálta.

Az intézkedés során az egyik fiatal személy (a panaszos) kezében egy felbontott (félüres) 0,5 literes 4,2 %-os alkohol tartalmú Arany Ászok sört fedezett fel a rendőr, ezért közölte vele, hogy az ÖK r. 6. §-ának (1) bekezdésébe ütköző (közterületen való alkoholfogyasztás) szabálysértés elkövetése miatt szabálysértési feljelentést tesz. A rendőr arról is tájékoztatta a panaszost, hogy az intézkedéssel kapcsolatban az illetékes hatóságnál (a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjénél), illetve a szabálysértéssel kapcsolatban a XVIII. Kerületi Önkormányzatnál élhet jogorvoslattal.

A panaszos az általa elkövetett szabálysértést elismerte, és a szabálysértés tényével kapcsolatos közlést megértette. A r. zászlós a panaszost szóban nyilatkozta arra vonatkozólag, hogy személyes körülményeiről hajlandó-e az eljáró hatóság részére nyilatkozni, amire a panaszos egyértelmű igennel válaszolt. Ezt követően a panaszos nyilatkozatát a r. őrmester az arra rendszeresített RK lapra felvitte, amit a panaszos helybenhagyólag önként aláírt.

A r. zászlós úgy nyilatkozott, hogy az intézkedés folyamán a panaszos az őt érintő intézkedéssel kapcsolatban „mindennemű felvilágosítás megkapott, illetve részéről esetlegesen az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdésébe ütköző jogos sérelem – az intézkedéskor 18 évet betöltött személy, gondnokság alatt nem állt, cselekvőképes, magyar állampolgár – nem volt vélelmezhető”.

A rendőri jelentés szerint továbbá az intézkedés ideje alatt a panaszos és két társa folyamatosan elégedetlenkedtek a rendőri intézkedés végrehajtásával kapcsolatban: „tényleg egy sör miatt jelentenek fel? Miért nem a hajléktalanokat jelentik fel, azoknak lehet? Miért nem a bűnözőkkel foglalkoznak?”

A r. zászlós a panaszos beadványában írtakkal kapcsolatban megjegyezte azt is, hogy az intézkedés megkezdésekor a panaszos kezében lévő sör 4,2% alkoholtartalmú volt, amit az intézkedés folyamán szemrevételezéssel ellenőriztek, illetve a szóban forgó sörös üveg nyitva volt, félig üres állapotban. A rendőr meglátása szerint ezek a tények a közterületen való alkoholfogyasztás tényére engednek következtetni, „ellenkező esetben a fenti cselekmény életszerűtlen lett volna”. A panaszos birtokában lévő, Soproni Szűz márkájú sörösüveg bármely egyéb módon a birtokába kerülhetett, így az a rendőr meglátása szerint bizonyítékként igen csekély jelentőséggel bír.

6) A panaszossal szembeni intézkedés során RK lapot is kitöltöttek a rendőrök, amely a panaszos személyes adatai, személyi igazolvány száma és laccíme mellett a cselekmény rövid leírásánál azt tartalmazza, hogy „szeszisital fogyasztás közterületen”. A panaszos a szabálysértési tényállást elismerte, azt aláírta az RK lapon. A dokumentum tanúsága szerint a panaszos nyilatkozott személyi körülményeiről is.

III.

1) A panaszos továbbította a Testület részére a vele szemben folytatott szabálysértési eljárásban keletkezett dokumentumokat, amelyekből az alábbiak állapíthatók meg.

a) A szeszisital fogyasztása közterületen szabálysértése miatt indult eljárásban történt meghallgatásról szóló jegyzőkönyv tanúsága szerint a panaszossal szemben intézkedő r. zászlós előadása szerint „a helyszín és az időpont vonatkozásában lehetnek kisebb eltérések, pontatlanságok, de konkrétan nem tudom a cselekményt felidézni, hogy ténylegesen történt-e alkoholfogyasztás és mi.” A rendőr elmondta, hogy az esemény konkrét lezajlására nem emlékszik, ezért fenntartja a feljelentésben foglaltakat.

A r. őrmester a meghallgatás során előadta, hogy szintén fenntartja a feljelentésben foglaltakat. Láta, hogy a doboz piros volt, az nem lehetett alkoholmentes. Az igazoltatás, illetve az eljárás során a szabályoknak megfelelően jártak el, szemrevételezés útján történt a cselekmény megállapítása. Egyéb konkrétumokra nem emlékszik, a sörös doboz eleinte a panaszos kezében volt, amit az igazoltatás során letett a földre. Ezt követően a földről a r. zászlós felvette, szemrevételezte, és megállapította, hogy a doboz félig üres volt, a panaszos pedig azt nyilatkozta, hogy a hiányzó részt megitta. A r. őrmester úgy nyilatkozott, hogy egyébként azt nem látta, hogy a dobozból ivott volna.

A panaszos, mint eljárás alá vont személy előadta, hogy a rendőri intézkedés alaptalan, szakszerűtlen volt. Nem történt meg a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) szabályainak megfelelő felszólítás a bizonyíték átadására, és nem oktatták ki a jogorvoslati lehetőségekről. A rendőrök felszólították, hogy írjon alá, de azt sem tudta, mit ír alá. A látási körülmények olyanok voltak, hogy véleménye szerint nem lehetett megállapítani a doboz színét. A panaszos otthonról vitt magával sörösüveget, nem dobozos sör volt nála. Elmondása szerint soha nem iszik alkoholt, amit szülei és barátai is tanúsítani tudnak. A helyszín sem egyezik meg a feljelentésben írtakkal, mert az intézkedés alá vonás a P. és a Sz. utca sarkán történt.

A panaszos két barátját tanúként hallgatták meg az eljárásban. Az egyik barát elmondta, hogy a lakótelepen levő közértnél találkozott a panaszossal. Megkérdezte tőle, hogy honnan hozta a sört, amire a panaszos azt válaszolta, hogy otthonról. Ehhez a baráthoz mentek volna filmet nézni. A Sz. utcában sétáltak, amikor megállt előttük a szolgálati gépkocsi, kiszálltak a rendőrök, és intézkedés alá vonták őket. A panaszos ekkor letette a két lába közé a földre az üveget. A tanú elmondása szerint látta azt is, hogy az üveg alkoholmentes sört tartalmazott. Korábban a panaszos fogyasztott egy keveset az üvegből, majd visszatette rá a kupakot. A rendőrök elővették a papírokat, és azt mondták, mutatták, hogy a panaszos hol írjon alá, de azt nem mondták meg, hogy mit ír alá, és azt sem, hogy mit köteles vagy nem aláírni. A tanú úgy nyilatkozott, hogy a rendőrök „bunkó módon poénkodtak, hogy drágább lesz a bírság, mint a sör”. A sörösüveghez nem nyúltak a rendőrök, az mindvégig a panaszos lábai között volt a

földön. Miután a kupak rajta volt az üvegen, a rendőrök nem is láthatták, hogy mennyi volt benne, fogyasztottak-e abból. A rendőrök azt kérdezték a panaszostól, hogy „Sört fogyaszt?” , amire ő azt felelte, hogy igen. Erre elkezdtek viccelődni a rendőrök és közölték a panaszossal, hogy feljelentik.

A panaszos másik barátja tanúkénti meghallgatása során úgy nyilatkozott, hogy a másik barát által elmondottak megfelelnek a valóságnak, illetve az igazoltatás helyszínén teljes sötétség volt, még a szolgálati jármű színét sem lehetett megállapítani.

b) A szabálysértési hatóság határozatával megszüntette a panaszos ellen szeszital-árusítás, -kiszolgálás és -fogyasztás tilalmának megszegése, valamint köztisztasági szabálysértés elkövetése miatt indított eljárást.

A határozat indokolása szerint a szabálysértési hatóság azért tartotta indokoltnak a tárgyalás tartását és a panaszos által megjelölt tanúk, valamint – előljáróik útján – a feljelentő rendőrök meghallgatását, mert egyrészt sok volt az ellentmondás az ügyben, másrészt a feljelentéshez nem mellékeltek lefoglalt tárgyi bizonyítékot, a szabálysértés elkövetéséhez eszközül használt szeszitalt tartalmazó dolgot.

A szabálysértési hatóság arra a következtetésre jutott, hogy a szabálysértés elkövetése nem bizonyítható, ugyanis mind a feljelentők, mint az eljárás alá vont személy és a tanúi ellentmondó állításokkal éltek. „Vitatható, miszerint történt-e szeszital fogyasztás a közterületen, ha igen, miből. A feljelentő valójában nem látta a szeszital fogyasztását, nem bizonyította és nem is bizonyítható jelen ügyben az alkoholtartalom, annak mértéke. A feljelentő nem csatolta be bizonyítékként azt a dobozt vagy üveget, amelyet a szabálysértés elkövetéséhez a helyszínen eszközül használtak.”

2) A Testület munkatársa továbbá telefonon felvette a kapcsolatot a panaszossal, aki az alábbiakkal egészítette ki panaszát. A kérdéses napon a megjelölt utcárészen az úttest szélén, sorban egymás mögött sétált barátaival. Azért ott közlekedtek, mert a járda alkalmatlan volt a gyalogosközlekedésre: rossz minőségű az út és már hosszabb ideje nincs megfelelően kivilágítva. A panaszos közölte továbbá, hogy normális hangerővel beszélgetett barátaival, nem hangoskodtak.

IV.

A panaszos beadványában írt sérelmek közül azzal összefüggésben, hogy szabálysértést valósított-e meg magatartásával, a Testület az alábbiakat jegyzi meg.

Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése szerint az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést fogantató rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálják el.

Ezen rendelkezés alapján a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások tartoznak, melyek az Rtv. felsorolt fejezeteinek alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

– a rendőri feladatok és utasítások teljesítésének kötelezettsége, azok megsértése vagy annak elmulasztása (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség),

– a rendőri intézkedés vagy annak elmulasztása, illetőleg törvényessége (pl. igazoltatás, ruházat- csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, idegenrendészeti intézkedés, intézkedés magánlakásban, közlekedésrendészeti intézkedés),

– a kényszerítő eszköz alkalmazása és törvényessége (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, útzár, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegosztatás), esetén van lehetősége eljárni és az adott intézkedést vagy cselekményt vizsgálni, abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A fenti jogszabályi rendelkezés alapján a Testület azt a tájékoztatást adja a panaszosnak, hogy annak megítélése, hogy magatartásával szabálysértést valósított-e meg, nem tartozik hatáskörébe.

V.

A panaszos a szabálysértés megítélésén túlmenően sérelmezte beadványában az intézkedő rendőrök szolgálati fellépésének módját, a rendőri intézkedés tényéről és mibenlétéről, valamint a panasztételi lehetőségről való tájékoztatás elmulasztását.

A Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés érintette a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. §-ának (1) bekezdéséből levezethető tisztességes eljáráshoz, az 55. §-ának (1) bekezdése szerinti személyes szabadsághoz, az 59. §-ának (1) bekezdése szerinti személyes adatok védelméhez, valamint az 57. §-ának (5) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület elsőként azt vizsgálta, hogy a panaszossal szembeni rendőri fellépés jogszerűen történt-e.

Az Rtv. 1. §-ának (1) bekezdése meghatározza, hogy a rendőrség feladata – többek között – a közbiztonság és a közrend védelme. Az 1. § (2) bekezdésének a) és b) pontja értelmében a rendőrség a közbiztonság és a közrend védelme körében az Rtv.-ben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését és felderítését, illetve szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében. A rendőri feladatok ellátásának és az utasítások teljesítésének kötelezettségéről az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni [...].

A rendőr intézkedési kötelezettségével összefüggésben továbbá az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy

veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Az intézkedési kötelezettségről Szolgálati Szabályzat 3. §-ának (1) bekezdése azt tartalmazza, hogy: „Bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.”

A BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztatása szerint a panaszossal szemben foganatosított rendőri intézkedés indoka a panaszos által elkövetett és a rendőrök által észlelt szabálysértés, célja pedig a szabálysértés folytatásának megakadályozása volt. A szabálysértési feljelentés azt tartalmazza, hogy a rendőrök azt észlelték, hogy a panaszos (4,2% alkoholtartalmú) sört ivott. A rendőri jelentésben az szerepel, hogy a panaszos és társai meglehetősen hangosan beszélgetve, egymás mellett (legalább az úttest felét elfoglalva) gyalogosan közlekedtek, és a r. zászlós emiatt igazolásra szólította fel őket. Az igazoltatás során látta meg a panaszos kezében a nyitott sörös dobozt, így észlelte a szabálysértés elkövetését.

A panaszos állítása a rendőrség előadásával egyezően azt tartalmazza, hogy valóban az úttesten haladt barátaival, azonban annak a szélén, sorban egymás után mentek, hangoskodás nélkül, normális hangerővel beszéltek. A panaszos kezében egy alkoholmentes sör volt.

A Testület azt vizsgálta meg, hogy a rendőrök jelentésében elsőként megjelölt indok, azaz az úttesten való közlekedés, megfelelő alapot szolgáltatott-e a fellépésre. Azért ezt a tényezőt vette alapul, mert a jelentés szerint az intézkedés alá vonást követően észlelték csak a rendőrök, hogy a panaszos kezében sör van. Ezt a tényt továbbá a panaszos maga sem vitatta.

A gyalogosok közlekedésére vonatkozó rendelkezéseket a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) tartalmazza. A KRESZ 21. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a gyalogosnak a járdán, ahol pedig járda nincs, a leállósávon, az útpadkán vagy a kerékpárúton kell közlekednie. Ugyanezen törvényhely (2) és (3) bekezdése szerint, amennyiben az úton sem járda, sem leállósáv, sem útpadka, sem kerékpárút nincs – vagy az a gyalogosközlekedésre, illetőleg a kerekesszékesekkel való közlekedésre alkalmatlan –, a gyalogosok az úttesten közlekedhetnek. Ha a gyalogosok az úttesten közlekednek, az úttest szélén, egysorban, lakott területen lehetőleg a menetirány szerint a bal oldalon, lakott területen kívül mindig a bal oldalon, a járműforgalommal szemben haladhatnak.

Az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Szabs. r.) 54. §-ának (1) bekezdése szerint a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése szabálysértését valósítja meg az, aki a KRESZ 3. § (2) bekezdésében, 48. § (4), (7) és (9) bekezdésében, 48. § (12) bekezdés c) és d) pontjában, valamint 51. §-ában meghatározott rendelkezés megsértése kivételével a közúti közlekedés szabályait megszegi – amennyiben a Szabs. r. 42-51. §-a szerinti szabálysértés nem valósul meg.

A Testület utal a hatáskörét megalapozó, jelen állásfoglalás III. részében ismertetett törvényi rendelkezésre [Rtv. 92. § (1) bekezdés], amely alapján nincs hatásköre annak megállapítására, hogy a panaszos a fent írt magatartásával szabálysértést valósított-e meg. Töretlen gyakorlata alapján ugyanakkor a szabálysértési tényállásszerűséget a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja: abból a szempontból tehát, hogy egy adott helyzetben a

szabálysértés minimális gyanúja fennállt-e, mert enélkül azoknak az egyébként a hatáskörébe tartozó rendőri intézkedésnek az értékelésére sem lenne képes, amelyek alapja a rendőrség megítélése szerint valamely szabálysértés elkövetése.

A Testület ez alapján csupán azt vizsgálta, hogy a panaszos – és társai – a KRESZ-ben foglalt azon előírást, hogy a gyalogosnak a járdán kell közlekednie, megszegte. Annak megítélése ugyanis, hogy a járda a gyalogosközlekedésre alkalmas volt-e vagy sem, már további vizsgálatot igényelt volna a rendőrség részéről is.

A Testület megítélése szerint a fent részletezettek észlelése alapján a rendőrök intézkedési kötelezettsége fennállt: közrendet sértő körülményt észleltek, illetőleg a Szolgálati Szabályzat fentebb említett 3. §-ának (1) bekezdésében írt „szabálysértés észlelése” fordulata valósult meg. A Testület megállapítása ugyanakkor nem jelent az ügyben érdemi állásfoglalást a szabálysértés elkövetésével kapcsolatban.

2) A panaszos igazoltatásával és adatainak rögzítésével összefüggésben a Testület az alábbi megállapításokat teszi.

a) Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A Szolgálati Szabályzat 38. § (2) bekezdése szerint továbbá az igazoltatás során meg kell állapítani a személy azonosságát, és az igazoltató lapon rögzíteni kell annak az igazoltatottnak az Rtv. 29. §-ának (8) bekezdése szerinti személyazonosító adatait, az igazolványának sorozatát és számát, valamint az igazoltatásának helyét, idejét és okát, akinél ez a további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják.

A Testület megítélése szerint – figyelemmel jelen állásfoglalás IV. rész 1) pontjában tett megállapítására – a panaszos igazoltatását az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés 1. fordulata alapján (a közrend védelme érdekében) indokoltan foganatosították a rendőrök. Figyelemmel továbbá arra, hogy a rendőrök szabálysértés gyanúját észlelték, adatainak RK lapon való rögzítése – további eljárás lefolytatása érdekében – is jogszerű és indokolt volt.

A fentiek alapján a Testület azt állapította meg, hogy a panaszossal kapcsolatos, szabálysértés elkövetésére utaló gyanú alapján a rendőrségnek intézkedési kötelezettsége keletkezett, amelynek érvényesítése érdekében a panaszos igazoltatása és adatainak rögzítése jogszerű volt, ezért a rendőrség nem sértette a panaszos személyes adatok védelméhez való alapvető jogát.

b) A rendőrség által hivatkozott, a kérdéses napon érvényben levő, Budapest rendőrfőkapitánya által a főváros egész területére elrendelt fokozott ellenőrzés kapcsán a Testület az alábbiakat jegyzi meg. A hivatkozott fokozott ellenőrzést elrendelő utasítás értelmében „a rendőrök indokolás nélkül is igazoltathatják az állampolgárokat”.

Az Rtv. 30. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítása, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja.

A fokozott ellenőrzésre vonatkozó szabályozás – mivel az Rtv. 29. §-ában foglaltnál általánosabb felhatalmazást biztosít a rendőröknek az igazoltatásra – több garanciális elemet tartalmaz. Egyrészt a rendőri szerv vezetőjének utasításához köti az ilyen általános jellegű akciókat, másrészt csak az Rtv. 29. §-ánál szűkebb körben, részletesebben meghatározott esetekben engedélyezi a fokozott ellenőrzés elrendelését: bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítása, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása céljából.

A jogszabály szövegezéséből következik, hogy konkrét bűnelkövetőnek és a közbiztonságot veszélyeztető, viszonylag konkrétan meghatározható cselekménynek és eseménynek kell fenn forognia, mivel csak ez indokolhatja az intézmény által biztosított széleskörű háttér-felhatalmazást, nevezetesen azt, hogy a fokozott ellenőrzés hatálya alatt a ténylegesen intézkedő rendőröknek már nem kell egyedileg mérlegelniük az intézkedés körülményeit: bárkit igazoltathatnak (illetve igazoltatniuk kell), aki az adott helyen tartózkodik, függetlenül attól, hogy személyes magatartásával okot ad-e erre.

A Testület ezzel összhangban számos állásfoglalásában [pl. a 101/2011. (IV. 12.) sz. állásfoglalásban] felhívta a rendőrség figyelmét arra, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelése vonatkozásában – csakúgy, mint az Rtv. V. és VI. fejezetében szabályozott többi rendőri intézkedés, valamint kényszerítő eszköz alkalmazása esetében – alkalmazni kell az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelményét [„(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. (2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.”].

Jelen esetben a rendőrség nem küldte meg a Testületnek a fokozott ellenőrzést elrendelő egyedi utasítást, ugyanakkor más panaszügyek kivizsgálása kapcsán a Testület beszerezte a hivatkozott rendőrségi dokumentumot.

A 2011. január 5-én kelt egyedi utasítás szerint a fokozott ellenőrzést az Rtv. 30. §-ának (1) és (3) bekezdése alapján rendelte el Budapest rendőrfőkapitánya, Budapest területére 2011. január 6-án 0 órától 2011. június 30-án 24 óráig. A feladat végrehajtására beosztott állomány feladata volt a fokozott ellenőrzés keretében szűrőpróbaszerű igazoltatások, ruházat- és járműátvizsgálás végrehajtása, az esetleges jogsértések kialakulásának a megakadályozása, továbbá a társszervek felkérésére közreműködés az esetlegesen megbomlott rend helyreállításában és jogsértés észlelése esetén az Rtv. 13. §-a alapján a szükséges intézkedések végrehajtása. Az utasítás indokolása szerint a Magyar Köztársaság 2011. január 1. és 2011. június 30. között első ízben tölti be az Európai Unió Tanácsának soros elnöki tisztségét. Az EU elnökséggel kapcsolatos feladatok ellátása során jelentős számú – mintegy 260 – nagy érdeklődést és a nemzetközi figyelmet is vonzó rendezvény – csúcstalálkozó, miniszteri konferencia, informális miniszteri találkozó, vezetői értekezlet, szakértői ülés –

megrendezésére kerül sor, amelyek eseménymentes, zavartalan lebonyolítása kiemelkedően fontos nemzeti érdek. A hivatalos politikai találkozókkal párhuzamosan Magyarország európai uniós elnökségének fél éve alatt több száz, az Európai Unióhoz kapcsolódó kulturális programot tartanak; a rendezvények – elsősorban koncertek, kiállítások és konferenciák – többségének helyszíne Budapest. Az EU tagországainak eddigi elnökségei idején számos példa volt be nem jelentett, spontán, vagy ún. „gyors reagálású” demonstrációk megtartására egy-egy döntés meghozatalát követően. Nemzeti és nemzetközi érdek, hogy ilyen jellegű tüntetések esetleges előfordulása esetén a külföldi delegációk biztonsága a legteljesebb mértékben biztosítva legyen. A fentiekben túlmenően a külföldi delegációk Budapest területén történő vonulásának akadálymentes biztosítása is a rendőrség feladata, ami további rendőri állományt vesz igénybe. Meghatározott értekezletek, szakértői ülések megtartására, a fent említett kulturális programokra, a delegációk vonulására a főváros bármely részén sor kerülhet, amire tekintettel indokolt és szükséges a főváros teljes területén a fokozott rendőri jelenlét. Mivel Magyarország nemzetközi megítélését jelentős mértékben befolyásolja, hogy az elnökséggel kapcsolatos feladatok végrehajtására akadálymentesen és biztonságban kerüljön sor, indokolt a fokozott rendőri jelenlét szükség szerinti alkalmazása a fővárosban.

A Testület az egyedi utasítás tartalmának ismeretében megállapítja, hogy jelen panaszügyben a fokozott ellenőrzés keretében történő igazoltatásra hivatkozás helytelen, mivel az Rtv. hivatkozott 30. §-ának (1) bekezdése szerinti konkrét feltételek (közbiztonsági kockázat) nem állt fenn, továbbá a fokozott ellenőrzést konkrétan meghatározott helyre lehet elrendelni. Az elrendelt fokozott ellenőrzés továbbá az említett arányosság követelményét sem vette kellően figyelembe.

3) A panaszos sérelmezte beadványában a vele szemben intézkedő rendőrök szolgálati fellépését: azt, hogy nem közölték nevüket, rendfokozatukat, szolgálati helyüket és beosztásukat.

Az Rtv. 20. §-a tartalmazza a rendőri intézkedés során a rendőr azonosítására vonatkozó rendelkezéseket, amelynek az a célja, hogy a rendőri intézkedések, eljárások során minden esetben kétséget kizáróan azonosítani lehessen az eljáró rendőrt. Ennek ugyanakkor nem lehet olyan hatása, hogy az intézkedést akadályozza. Az Rtv. 20. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrt intézkedése során vagy az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt minden esetben köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti (pl. azonnali beavatkozás, fellépés szükséges), ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni.

A szolgálati fellépés módját Szolgálati Szabályzat 4. §-a részletezi. Annak (1) és (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedést – ha annak eredményességét nem veszélyezteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelgéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg. Az intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét is felmutatja, kivéve, ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti (ez esetben azt az intézkedést követően kell megtenni).

A panaszossal szemben intézkedő r. zászlós jelentésében úgy nyilatkozott, hogy az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésében foglaltak szerint (név, szolgálati hely közlésével) történt a szolgálati fellépés.

A Testület az egymásnak ellentmondó bizonyítékok miatt nem tudta megállapítani, hogy az intézkedő rendőrök szolgálati fellépésének módja megfelelő volt-e, ezáltal a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának sérelme ebben a tekintetben nem volt megállapítható.

4) A panaszos sérelmezte beadványában azt is, hogy nem kapott megfelelő tájékoztatást az intézkedésről, nem közölték vele annak indokát, illetőleg a vele aláíratott nyomtatvány tartalmáról, annak mibenlétéről nem kapott felvilágosítást.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt köteles az intézkedés tényét és célját szóban közölni.

A r. zászlós jelentése azt tartalmazza, hogy az Rtv. hivatkozott 20. §-ának (2) bekezdése alapján megtörtént az intézkedés tényére és céljára vonatkozó közlés a panaszos felé, továbbá tájékoztatást adott a szabálysértés tényéről, az azzal kapcsolatos közlést a panaszos megértette. A rendőr továbbá nyilatkozta a panaszost, hogy személyes körülményeire vonatkozóan hajlandó-e a hatóság részére nyilatkozni. A panaszos „az őt érintő intézkedéssel kapcsolatban mindennemű felvilágosítást megkapott”.

Az RK lapon mindössze azt tüntették fel a rendőrök, hogy a panaszos közterületen szeszeseitelt fogyasztott. A rendőri jelentésben szereplő azon mondaton kívül, hogy a panaszos és társai hangoskodva, az úttest felét elfoglalva menték az utcán, semmilyen rendőrségi dokumentum nem tartalmaz arra vonatkozóan adatot, hogy közlekedési szabálysértés (és garázdaság szabálysértését) észlelték a rendőrök, és ezért vonták a személyeket intézkedés alá.

A Testület a rendőrségtől való felvilágosítás kérése alkalmával kifejezetten rákérdezett arra is, hogy az intézkedés (igazoltatás és adatrögzítés) ténye és célja tekintetében mit közöltek, illetve, hogy a nyilatkozat lényegéről milyen tájékoztatás hangzott el. Ezekre a kérdésre azonban részletesebb válasz nem érkezett.

A Testület a bizonyítékok alapján a panaszos állítását tartotta meggyőzőbbnek, ezért megállapította, hogy a megfelelő tájékoztatás elmulasztásával csekély mértékben sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

5) A panaszbeadvány szerint az intézkedő rendőrök nem tájékoztatták a panaszost panasztételi lehetőségéről sem. A panasz ezen része tekintetében a Testület az alábbi megállapításokat tette.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése alapján köteles a rendőr az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az Rtv. szerinti panasz lehetőségéről.

A Testület a rendőrségtől való felvilágosítás kérése alkalmával kifejezetten arra irányuló kérdést is feltett, hogy a panaszos jogorvoslati jogáról tájékoztatása megtörtént-e, és milyen formában.

A rendőrségi dokumentumok között kizárólag a r. zászlós jelentése tartalmaz a jogorvoslati jogról való felvilágosításról információt. A jelentés szerint a rendőr tájékoztatta a panaszost, hogy „az intézkedéssel kapcsolatban az illetékes hatóságnál (a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjénél), illetve a szabálysértéssel kapcsolatban a XVIII. Kerületi Önkormányzatnál élhet jogorvoslattal”.

A Testület jelen állásfoglalásában már sokadszor hívja fel a rendőrség figyelmét arra, hogy a hivatkozott törvényhelyen az szerepel, hogy a rendőr kötelessége az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni „az e törvény szerinti” panasz lehetőségéről. Ez a törvényi megfogalmazás pedig azt jelenti, hogy nem csupán a rendőrségi panaszjárásról kell tájékoztatást adni az érintettnek, hanem a Testülethez fordulás lehetőségéről – annak törvényi határidejére kiterjedően – is ki kell oktatni.

A Testület a rendelkezésére álló információk alapján megállapította, hogy a rendőrség nem tett eleget a panaszjogról való tájékoztatási kötelezettségének. A Testület a mulasztás miatt megállapította a panaszos jogorvoslati jogának sérelmét.

V.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a panaszossal szemben indokoltan történt a rendőri fellépés, amelynek során a panaszost jogalappal igazoltatták és rögzítették adatait. A rendőri intézkedésről történő megfelelő felvilágosítás elmulasztásával és panaszjogról való hiányos tájékoztatással a rendőrség megsértette a panaszos tisztességes eljáráshoz és jogorvoslati jogát, míg az azonosításra vonatkozó kötelezettség teljesítése tekintetében nem volt megállapítható a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme.

A Testület megítélése szerint a megvalósult jogsérelem nem érte el a súlyosságnak azon fokát, ami indokoltá tette volna a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőr-főkapitánynak, ezért – az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján – a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, és a panaszt átteszi az intézkedést foganatosító szerv vezetőjéhez.

Budapest, 2011. november 30.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET